Из жизни русинської общины
фоторепортаж

Сосполна інформаційна новинка Русинув Мадярщины • A magyarországi ruszinok közéleti, tájékoztató lapja

РУСИНСЬКЫЙ СВІТ
RUSZIN VILÁG

рочник XIII. число 116., новембер – децембер
XIII. évfolyam 116. szám, november – december 2015

Вінчуєме веселых сят!
Kellemes ünnepeket kívánunk!

Кроника

Новембер

14. Пуд час **проведеня музыкалного фолклорного вечара**, орґанізованого Обществом Русинської Культуры и Столичного Русинського Національного Самосправованя выступили русинськый фолклорный ансамбл „Рутенія“ из Словакії и члены діточого клуба СРНС.

25-26. Русинськый посланик у Парламентї Мадярщины Віра Ґіріц як член делеґації Комітета національного єдиненя Парламента Мадярщины у керетох дводенного візита на Пудкарпатя, навщивила вароші Берегово и Хуст. Делеґаты стрітили ся из представителями мадярськых політичных партій, дустали інформацію за выборы, проведені у містнї орґаны самосправованя, за можности захраненя інтересув жытелюв реґіона мадярської національности. Окрем того, посланикы навщивили дакулько інстітуцій.

26. У будовлї Пудкарпатської Мадярської Высшої Школы Ференца Раковція II. одбыла ся **конференція за улогу ґрекокатолицької церьковли** пуд час Первої Світової Войны.

27. При пудпорованю и фінансованю Европської Унії и Европської Соціалної Фондації быв вуписаный тендер по темі: „Помуч при вошколованю и хованю школашув из національных меншын”. Проект пуд реґ. кодом TÁMOP-3.4.1. A-11/1-2012-004 **„Созданя обстоянь обученю русинському, полському и ґрецькому языкови у керетох школськуй сістемы Мадярщины”**, у Мучонськуй середнюй школї имени Ласлова Каласа затворив ся міроприятём и пресконференціёв, на котрых прозвучали звіт за изроблену роботу и были представлені перві выданя. У міроприяті зучастнили ся: посланик Русинув Мадярщины у Парламентї Віра Ґіріц, предсїдатель Вседержавного Русинського Самосправованя Віктор Крамаренко, діректорка реґіона Казінцбарціка КЛИК Марія Варґа Сийкельни, мер Мучоня Віктор Віслаі, Крістіна Форіш Ковачни, заміститель ка діректора школы, члены проектного менеджмента, депутаты містных русинськых самосправовань, учителї и ученикы школы.

27. Русинськоє Самосправованя реґіона Боршод-Абов-Земплин у сяточнуй обстановцї держало **сполочнї росправы**. (Репортаж читайте ниже).

28. Одбыв ся **вечар „Русинська культура и сокташі”**, орґанізованый Русинськым Національным Самосправованём Зуґлова, Уйбуды и РНС XVI. района Будапешта У проґрамі выступив Стефан Донец, исповнившый русинські співанкы на ксілофонї, Даніел Головацькый и Анна Медвідь читали верші русинськых поетув, были представлені предметы русинського народного умілства.

Децембер

06. Уже по традіції Русинськоє Національноє Самосправованя Ніредьгазы держало **сято Сятого Николая**. На праздникови прозвучали русинські співанкы и верші. Предсїдатель Русинського Самосправованя Марта Варґа познакомила слухателюв из народныма сокташами.

11-13. При пудпорованю Вседержавного Русинського Самосправованя, Русинського Національного Самосправованя Комловшкы и Комловшського селського самосправованя, **Комловшськый Русинськый Народный ансамбл** (руководитель Андрашни Семан) из великым успіхом выступив на V. Вседержавному фестивалї народного танця и співанкы, котрый пройшов у Культурному Центрі вароша Гаркань. Резултатом фіналного исповненя русинськых співанок стала почесна награда – **золота ступінь умілства**.

12. При сполнуй орґанізації Общества Русинув/Рутенув Мадярщины, Вседержавного Русинського Самосправованя, Русинського Самосправованя Шарошпотока, Фондації За Русинув, отбыв ся **традіційный вечар Сяткованя Руздва Христового**.

13. У Концертнуй залї Будайського Віґадова при орґанізації Мадярської Умілецької Інстітуції было проведено вручаня каждоручної премії **Pro Cultura Minoritatum Hungariae** и послїдувучый за торжественым актом великый ґала-концерт. Из великым успіхом Русинув представили Штефанія Лико и Іринка Ворінка, котрі майстерно исповнили русинські народнї співанкы. Пудготовила нашых артістув Ілдіко Товтни Поґань. Акомпоніовав выступленя струнный дует Атіла и Тетяна Боніславські. Гостї міроприятя также мали можность деґустовати національнї стравы, межи нима русинські, приготовлені Ласловом Ликовичом, котрі дуже смаковали гостюм.

15. Президент Мадярщины Янош Адер уже по приятнуй традіції давав сяточный Руздвяный обід, на котрый были покликані посланикы національных меншын у Мадярському Парламентї и предсїдателї Вседержавных Національных Самосправовань. Русинув представили посланик Русинув **Віра Ґіріц** и предсїдатель Вседержавного Русинського Самосправованя **Віктор Крамаренко**.

18. По случаю **сяткованя Дня Меншын**, у Сяточнуй Залї Пештського Віґадова одбыло ся вручаня Національної Премії 2015. рока. Премії вручали міністер Міністерії Трудовых Ресурсув Золтан Балоґ и Мікловш Шолтес, держсекретарь Держтайництва з вопросув релігійных, національных и цівільных сосполных капчань.

Товмачила: ***Ірина Скіба***

Єпископ Теодор Ромжа

14. апріля 1911. рока у Великум Бычкові на Пудкарпатю (Мараморошська жупа) родив ся Теодор Ґеоргій Ромжа. Отець му був желізничный урядник. Теодор появив ся девятым дітваком у ґрекокатолицькуй родині и воспитовав ся у скромных обстоянёх. По окончаню Хустської реалної ґімназії из одмінов (1930), вун продовжыв своє вошколованя у Папському Ґреґоріанському Універзітеті у Римі и там був посяченый 1936. рока на Руздво у священикы. Жытєвым кредо єго было высказованя: „Люблю Тя, Господи. Господь моя сила и опіка."

1937. рока Теодор Ромжа вертать ся дому и нараз був нарукованый у войсько. Восени у Празї у офіцерськуй школї дустав выучку воєнського капелана. Од яри 1938. рока вун служить священиком на парохіёх сел Березово и Ныжнїй Быстрый Мараморошської жупы. Має силноє жаданя продовжати науку у Римі, айбо намісто того назад прикликаный був на воєнську службу. По законченю срока службы вертать ся у верховинські села, де „народ безмірно бобонашный, у разы булше вірує у вшелиякі глупоты, як у догмы церьковли. Я всяди провбалуву запалёвати світло, айбо ушыткі свої надії покладаву у руки Господнї", – писав вун у єдному из своїх листув од 19. децембра 1938. рока.

Його роботу ускладнёвали віднянські резолуції, подля котрых были перемінянї гатары, а такой и вплываня на керованя єпископатом. 1939. рока мукачовськый єпископ Александер Стойка назначать Теодора Ромжу преподавателём філозофії и духовным наставником до Ужгородськуй семінарії. Ромжа стає духовным отцём молодых семінаристув и из люблячов мудростёв передавать їм теолоґічнї познаня.

24. септембра 1944. рока ёго посятили у помочникы єпископа, а пуд час прихода совєтськых войськ вун уже керовав єпископатом. Слїдом за окупаціёв послїдовала реорґанізація ушыткого руководства Пудкарпатя и прикапчаня области ку Совєтському Союзови. Уєдно из сим послїдовав бруталный напад православної церквы проти ґрекокатолицького єпископата и ёго пасторюв. Ку сёму жадали склонити и єпископа Ромжу, але вун отказав ся и особным приміром вірности аґітовав вірникув и священикув, навщивлювучи многі села и варошы єпархії. Айбо давленя на церьков и на нёго особно посилёвало ся: закрыли ученя Слова Божого по школох, розогнали ушыткі молодежнї орґанізації, возникли проблемы из церькувнов літературов, многых священикув позакрывали у тюрмы, ґрекокатолицькї храмы закрывали вадь передавали православным. Єпископ и при сих обстоянёх лишив ся истинным пастором своїх вірникув, про што свідчать проведенї ним у тот час Літурґії, душевнї навщивы вірникув, робота из нима.

У октовбрі 1947. рока єпископ направляв ся у село Лохово по случаю посяченя возрожденої церьковли. На тот час вун уже твердо розумів, же жывот ёго у опасности. Не позеравучи ни на што, осяченя церьковли отбыло ся. Пуд час обратного пути конный цуг єпископа був атакованый тяжкым автом. Люде, котрі находили ся у автї жорстоко побили єпископа и ёго помучника. Пораненых одвезли у мукачовськый варошськый коргаз, там уже мало вуздоровілый єпископ був намірено потровеный.

Безмірноє честованя вірникув и духовенства проявило ся нараз из момента ёго мученичеської смерти. Священикы у засланю посящали му Божественї літурґії, у многых родинох молитвы закончовали ся словами: „Поможи, Господи, мученику Теодору и помилуй нас." У молитвох пасторове просять увіковічити памнять мученика и причислити го ку лику сятых. Їх многочиселнї молитвы были учутї. Єпископ Теодор Ромжа вєдно из 28 ґрекокатолицькыма великомучениками був причисленый ку лику сятых 27. юлія 2001. рока Папом Римськым Йоаном Павлом II.

Товмачила: Ірина Скіба

Честовной слово на перву деценію смерти Іштвана Удварія

У новембрі сёго рока исполнило ся десять рокув од смерти зачинателя модернуй отцюзняну русиністикы Іштвана Удварія. Професор из Ніредьгазы єден из немногых ученых свого часа пурвав совєтські традіції однароднёваня нашого народа, вернув ся на путь, проложеный у науці за русинську культуру славным сыном нашого народа, честованым горожанином Мадярщины, академиком Антоніём Годинков. Скромный відицькый лінґвіста и історик спершу ініціовав отвореня, а пак и возглавив катедру у Ніредьгазькум Педаґоґічнум Інстітутї имени Дёрдя Бешенєї, де зачали ся изглядованя русинськуй історії и модернуй культуры. Сим став продолжателём научного діла професора Александера Бонкала, котрый ищи 1919. рока возглавив катедру русиністикы у Будапештськум універзітетї, перву у світї універзітетну катедру.

Іштван Удварі, родженый у притисянськум селї Еперйешка, близь днешнёго мадярсько-украинського гатара, абсолвовав славістику у Дебреценськум універзітетї Лойоша Кошута, де и зачинав научну каріеру изглядованём культуры бачванськых Русинув. Пуд веденём Дежёва Ласлова, познатого мадярського славісты, изглядователя майцїнну русинськуй писемнуй памнятки „Няґовськуй Постілы“, зачав інтересовати ся писемныма документами XVIII. столїтя, текстами урбаріюв Марії Терезії, котрі отворявуть про Европу, та и про нас самых русинськый світ. Богатї данї за списованя ґаздованя и обывателюв каждого нашого села, та ищи на тум діалектї, на котрум у нюм говорили Русины по каждуй суґолї Австро-Мадярськуй монархії, суть бесцїнныма документами, котрі, на гадку Іштвана Удварія, суть тым ключом, котрый годен помочи похопити ушытку історію Русинув, характер и особитость русинського народа. Ипен изглядованя історії и языка Русинув XVIII. столїтя принесло про ученого майбулшу и заслужену славу. Честовати маєме мадярського ученого и зато, же вун вернув нам заново, мож уповісти, имена Ласлова Чопея, Антонія Годинкы, Гіадора Стрипського и иншых достойных сынув русинського народа, пробувучи навернути нас на путь народного жывота, котрый брутально и на довгі рокы перервали комуністы у половці XX. столїтя. Многочиселнї публикації Іштвана Удварія заставлявуть мыслячого чоловіка задумати ся над судьбов властного народа, чинять го новоявленым будителём русинського національного духа. Изглядованя професора Іштвана Удварія указувуть, же Русины мавуть властну достойну історію, и валовшнї были у мирі и злагодї бывати за довгі стовкы рокув межи иншыма народами Централнуй Европы. Сперавучи ся на матеріал изглядовань ніредьгазького ученого, годнї сьме констатовати, же Русины внесли свою, ни з чым не порувнателну, частку у розвуй сполности Карпатського базена. Наука у цїлови, як и изглядованя окремого ученого, тым булше такого россяга, якого быв мадярськый професор Іштван Удварі, великый приятель Русинув и пудпорователь русинськуй сполности у нашуй отцюзнинї и цїлум світови, суть великов пудпоров про наш народ. Дякувучи ученому лїпше познаєме свою минулость, годнї сьме успішно аналізовати днешнї сосполнї процесы, а йсе значить, дустаєме, годно быти, послїдню шансу вужыти ги народ у час глобалных и інтензивных змін у Европі, реалізовати свої націоналнї інтересы у сосполнум жывотї Мадярщины.

Скромный мадярськый професор из відицькуй Ніредьгазы лишыв по собі на тульку слїднї результаты у изглядованю и днешнюм розвою культуры Русинув, же, вірує ся, наохтема зустане у благодарнуй памняти нашого народа.

***Др. Михаил Капраль**, професор,*
завідователь Русинського Научно-изглядователного Інстітута

Фото Іґоря Керчи

9. децембра 2015. рока одыйшов у вічность ставрофорный протоєрей, титулярный декан,
отець Стефан Січ,
кому у час руздвяных сят мало ся сповнити 85 рокув.

Родив ся Стефан Січ 11. януара 1931. рока у с. Теково, Севлюшського округа. У Хустськуй ґімназії пуд опіков діректора ґрекокатолицького інтерната про хлопцюв «Алумнеум» отця др. Димитрія Поповича дустав тоту духовну муніцію, котра по многых рокох привела го ку служіню церкві. 1955. рока скончив Львовськый Зооветінстітут, пак штудовав у Московськуй Ветеринарнуй Академії. Роблячи в Рахові, стрічать ся из о. Николаём Ляховичом, котрый за віру и церьков пережыв таборы ҐУЛАҐ-а. Стефан Січ прислужовав при одправі Літурґій, ілеґально проводив Службу Божу у великі сята. 1968. рока на рекомендацію о. Ляховича зачав ілеґалну штудію богословськых наук. Сяк зачала ся майже двадцятьручна дорога до того дня, коли вун дав своє первоє новоєрейськоє благословеня у с. Білкы, де одслужыв свою перву Службу Божу. Сященичі ризы отець Стефан Січ облюк 26. юлія 1990. рока. Сёго дня у притомности честованого духовенства и многых сященикув у с. Добратово Іршавського района єпископ-ординарій Мукачовськуй Ґрекокатолицькуй Єпархії Йоан Семедій удїлив ієрейські сяченя Стефану Січу. Первоє назначеня о. Стефана было на Міжгірщину, пузднійше вун став деканом Хустського, Тячовського и Раховського районув, служыв по многых селох Пудкарпатя. На ініціативу отця и дякувучи ёго орґанізаторськым схопностём быв збудованый и 9. авґуста 2005. рока осяченый у Хусті новый храм Сятого Первомученика и Архідіакона Стефана и Сятого Великомученика Пантелеймона цїлителя-безстріберника, де до послїднёго дня свого жывота, 25 рокув служыв віров и правдов Господу Богу отець Стефан Січ. Вінцём дїятельства о. Стефана є привезена ним из Рима чудотворна ікона Матері Божої „Римська Ружа”, котру сященикови и вірникум подаровав Йоан Павел II., Папа Римськый.

Вічная памнять и блаженый покуй!

Товмачила: Ірина Ворінко

Надзвычайноє рішеня Собура ВРС

Вседержавноє Русинськоє Самосправованя держало очередноє засїданя, на котрум депутаты приняли модіфікацію буджета ВРС и Інституцій на 2015. рук, план дїятелности ВРС на 2016. рук и шор иншых рішень. На ініціативу депутатув Місных и Вседержавного Русинського Самосправованя, котрым уже доста было терпіти недостоє справованя депутата ВРС Йожефа Ердёвша на засїданёх ВРС и на русинськых національных акціях Собур ВРС приняв рішеня:

92/2015.(XII.03.) рішеня Собура ВРС

Собур ВРС дістанцує ся од недостойного стілу справованя Йожефа Ердёвша, котроє оскорбляє людську достойность и требує застановити роспростораня фіктывных фактув и ганблячу русинську сполность дїятелность.

Руздвяна налада и сполочнї росправы

Велику залу головної будовлї мерії Мішколца назад зайняли жыючі у вароші Мішколцу и відику Русины. На сей раз зыйшли ся на Руздвянї акції Русинського Самосправованя области Боршод-Абов-Земплин. По гімнови и привітсвенум слові предсїдателя были представленї дві музыкалнї родины, котрі походять из фамілій сященикув. Йсе родины Теленко и Добош. Сято зачало ся їх совмістным и продовжыло ся солным исповненём музыкалных творув каждуй родины по отдїлности. Были сповненї класичнї, народнї и духовнї творы, піснопінїя.

Сёгочасноє музыцированя дїтей и взростлых имило сердця слухателюв и приблизило ушыткых притомных ку Віфлеємському дитяти. Окрем сяткованя Руздва на міроприятію проходили и сполочнї

слуханя Русинського Національного Самосправованя за роботу, проведену 2015. рока. Ґерґельний Бан Марія Соноцкі, предсїдатель Русинського Самосправованя терріторіалному округу Боршод-Абов-Земплин извістила притомным за резултаты проведенуй роботы. Слушателї позитивно оцїнили їх роботу. Представителї реґіона, де не є своїх самосправовань, также принимавуть активноє участіє у многых міроприятіёх и сяткувуть уєдно из сполностёв. Также участникы росправы одмітили, же у роботї їх самосправовань усе была помуч и пудпора из стороны предсїдателя.

Євангелськоє посланя за родженя Исуса у божественуй тихости провозгласив вірникум ґрекокатолицькый сященик Янош Мігаль Соноцкі. По рішеню депутатського корпуса, Русинськоє Самосправованя подаровало Мішколцськуй Ґрекокатолицькуй Середнюй Школї Бетлегем, котрый по осяченю из великов подяков был принятый діректором школы Кларов Орос Папний.

Школаші Анна и Марія Бан заспівали Руздвянї співанкы на русинському языкови , котрі были дуже тепло принятї слухателями.

Члены Русинського Національного Самосправованя Еделейня збогатили сято Руздвянов выставов. Позад того ушыткі у залї розучовали и співали русинські співанкы, у многых на вочох про-

ступали слезы. Одбыло ся и лосованя книжок рецептув русинськых ґаздынь Мадярщины. Книжкы дустали пять серенчливых гостюв.

На сятї были притомнї гостї из Будапешта : посланик Русинув у Парламентї Мадярщины Віра Ґіріц, предсїдатель Вседержавного Русинського Самосправованя Віктор Крамаренко, терріторіалнї и варошські посланикы русинських самосправовань, представителї самосправовань другых національностюв Мішколца и відика.

Файну наладу сятови придали шутеменї, ланґоші из вшелиякыма наповненями, приладженї мішколцськыма ґаздынями. Вечур продовжив ся дружественыма бесїдами у файнуй наладї.

о. Янош Мігаль Соноцкі
Товмачила: Ірина Скіба

Сятый Вечар

Майвеселїйшым сятом в роцї є Сятый Вечар на Руздво Исуса Христа. Се доказує и народна приповідка: „Сятый вечар сятив бы ся, а Великдень не снив бы ся!”. Сяк майбулше говорять біднї, котрі Сятого Вечара колядувучи дашто дустануть пуд каждов хыжов. Не меншу радость от бідных мавуть и малї дїти, котрі через весь Пилиповець приправлявуть ся до коляд. Єднї приготовлявуть ся з вертепом, другі из звіздов, а третї самотно пуд облакы хыж. За цїлый Пилипув пуст село вечарами купле ся в дїточых колядкох. Де лем видко малоє світло в хыжі, там и чути колядку. Колядує мати з своїма дїтьми; учить їх колядовати.

Рано Сятого Вечара ґаздове, выйшовши из хыжі, на самый перед позеравуть, ци в кертї дерева припали инеём. Кедь сад припав инеём, тогды дерева добрі зродять овочы того рока, а кедь они чистї, голї, без инея, тогды не буде урожаю на садовину.

Мати назберать заячых „бобалёк”, помішать їх из другым кормом и дає їсти курюм, жебы они тулько яєць несли, як заяць бобалёк. Рано пече малї бухты колядникум.

Не всяды єднакый звычай є при колядох. На Боржавськуй долинї дївкы нияк раз не смівуть ити колядовати, бо они приношувуть нещастя на цїлый рук. На нижнюй части Тисы може ити колядовати и дївка, айбо не сміє быти первов. Первым колядником має быти хлопець, котрый иде колядовати из палицёв. Ґазда возьме палицю от первого колядника, иде в хлїв и бє нёв телицю, жебы она скоро побігала.

Містами коляды зачинавуть ся нараз по обідї, жебы малї дїти завидка могли походити цїлоє село. Но майбулше коляды зачинавуть ся при западї сонця. Первый раз идуть колядовати тотї, што колядувуть самотно без вертепа вадь без звізды. Сесї прийдуть пуд облак хыжі и голосно припрошувуть ся: „Ци веселити пане ґаздо на сей Сятый Вечар?” Из хыжі отвічавуть: „Весели, весели!” Колядку кончать вінчованём: „Вінчуву вам пане ґаздо сесї сяткы попровадити в мирови, здоровлю, лїпшых красшых ся дочекати, новому року ся вклонити, а вам доброє здоровля!” Из хыжі отвічавуть: „Дякуєме! Дай Боже и вам здоровля!” И давуть колядникум в дар бухты, оріхы, яблока, цукоркы и подобное.

Коли ся стемнїє, тогды идуть из звіздами колядовати. Из звіздов колядувуть 2—3 хлопцї. Сесї не пуд окном, но в хыжі колядувуть. Їм давуть гроші. За звіздарями идуть з вертепом. З вертепом уже булше хлопцюв колядує. Де який звычай. Напримір, коло Королева, при вертепі суть такі особы: два ангелы з саблями и крылами, два пастырі, дїдо, даґде баба, вадь циґанин з циґанков, два носять вертеп, а єден бабкы бавить у вертепі. Пастырі и дїдо мавуть товстї палицї, а на них бляшанї кругы здїтї на гвозды, жебы цоркали. Сеся коляда з вертепом не є нич иншоє, як мала сцена містерії. Туй выступавуть дїйові особы, ги у драмі. По скончено сюй містерії колядникы хотять розвеселити хыжных своїма фіґлями. Се єсть задача дїда. Перед отходом дїдо каже до колядникув: „Ци чули сьте сынове новину?” Другі кажуть: „А яку, дїду?” Дїдо: „В (туй назве якоєсь чужоє село) дївкы почиряковатїли”. Другі: „А чом, дїду?” Дїдо: „Бо в паскудь стали!” И подобнї фіґлї.

На вечерю ґаздыня варить чим булше пустных страв, як примірём: сушенї грибы, суху пасолю, сушеницї (сушенї яблока, грушкы, сливы), печуть пікучу дыню и подобнї стравы.

По вечері идуть колядовати старші хлопцї и хлопы. У пувночи вшыткі идуть до церкви на Всенучное. Майже ниґда, окрем Великодня, не є в церкві тулько вірникув, ги теперь.

Што в колядох не докончено на Сятый Вечар, то доповняє ся пуд час всїх трёх сят.

Сятый Вечар и Рождество Исуса Христа є майрадостнїйшым сятом не лем про тї рузнї звычаї, айбо и про своє історичноє значіня. Оно є порогом двох от себе цалком отлїчавучых ся вікув, а то: віка тьмы и віка світла.

*Текст подля **П. Хворостника***
(Недїля, 4 януара 1942. рока)

Колядкы

Небо и Земля

Небо и Земля, небо и земля нынї торжествують,
Ангелы люде, ангелы люде весело празнують:
Христос родився, Бог воплотився,
Ангелы співають, царіє витають,
Поклон оддають, пастыріє грають,
Чудо, чудо повідають.

Во Вифлеємї, во Вифлеємї весела новина,
Чистая Дїва, чистая Дїва породила Сына:
Христос родився, Бог воплотився,
Ангелы співають, царіє витають,
Поклон оддають, пастыріє грають,
Чудо, чудо повідають.

Слово Отчеє, слово Отчеє взяло на ся тїло,
В темностях земных,
в темностях земных сонце засвітило:

Христос родився, Бог воплотився,
Ангелы співають, царіє витають,
Поклон оддають, пастыріє грають,
Чудо, чудо повідають.

Ангелы служать, ангелы служать небесному Царю,

И во вертепї, и во вертепї творять Його волю:
Христос родився, Бог воплотився,
Ангелы співають, царіє витають,
Поклон оддають, пастыріє грають,
Чудо,чудо повідають.

Дивная новина

Дивная новина
Нынї дїва Сына
Породила в Вифлеємї
Марія єдина.

Не в царськуй палатї,
Но межи быдлятми,
Во пустынї, во яскинї,
Треба то всїм знати.

Иста Бога иста,
Марія пречиста,
И раждає и питає
Його як невїста.

На руках тримає,
Так Йому співає,
Всемогущим Створителем
Своим называє.

Каже: люляй Сыну,
Будь со мною выну,
Бо Ты собї избрав мене
На Матер єдину.

О не обимленный,
О не достиженный!
Успи довго, рости скоро,
Младенче блаженный!

Рождество твоє Христе Боже наш

Рождество твоє Христе Боже наш,
Возсїя мірови свїт разума:
В небі бо звіздам служащиї звїздою учахуся,

Тебї кланятися Солнцу правды,
И тебе вїдїти с высоты Востока:
Господи слава тебї.

Молитва Господня

Отче наш, Иже еси на Небесех! Да святится Имя Твоє, да прїдет Царствїє Твое, да будет воля Твоя , яко на небеси и на земли. Хлеб наш насущный даждь нам днесь, и остави нам долги наша, якоже и мы оставляєм должником нашим, и не веди нас во искушенїє, но избави нас от лукаваго. Амінь.

Символ віры

Вірую во Единаго Бога Отца Вседержителя, Творца неба и земли, видимых же всех невидимых. И во Единаго Господа Їсуса Христа . Сына Божия , Единороднаго, Иже от Отца рожденнаго прежде всех век. Света от света, Бога истина от Бога истина, рожденна, несотворенна, Единосуща Отцу, Имже вся быша. Нас ради, человек, и нашего ради спасенїя сшедшаго со небес, и воплотившагося от Духа свята и Марїи Девы, и вочеловечася. Распятаго же за ны при Понтийстем Пїлате, и страдавша и погребенна. И воскресшаго в третїй день по Писанїем. И вошедшаго на Небеса, и седяша одесную Отца. И паки грядущаго со славою судити живым и мертвым, Его же Царствїю не буде конца. И во Духа Святаго, Господа Животворящаго, иже от Отца и Сына исходящаго, Иже со Отцем и Сыном спокланяема и сславима, глаголавшаго пророки. Во едину Святую Соборную и Апостольскую Церковь. Исповедую едино Крещенїе во оставленїе грехов. Чаю воскресенїя мертвых, и жизни будушаго века. Амінь.

Папськый гимн

Де Петра свята могила
Там звучить молитва мила,
Из уст тысяч и тысячей
Гимн розличных родов людей.
Боже храньсвятого Отця,
Христова Намістника.

Многая лїт!

Многая лїт! Благая лїт! Многая лїт! Благая лїт!
Во здравіє, спасеніє! Многая лїт! Благая лїт!

Сяточноє вінчованя

Вседержавноє Русинськоє Самосправованя, національный посланик Русинув у Парламентї, Общество Русинув/Рутенув Мадярщины, Общество Русинськуй Культуры, Общество за Культуру Карпатського Реґіона вінчувуть Рождество Христово и Щастливый Новый Рук Русинам, жыючым у Мадярщинї и у загатарных державох, депутатам русинськых самосправовань и активістам цівілных орґанізацій, дїятелём русинськуй медії и культуры, духовным отцям нашых вірникув.

Честованї читателї!

Просиме 1% из вашуй данї перечисляти на „Фондацію Про Русинув”,

даньовоє число котрої: 18170720-1-42

Небо и Земля

Небо и Земля, небо и земля нынї торжествують,
Ангелы люде, ангелы люде весело празднувуть:
Христос родився, Бог воплотився,
Ангелы співають, царіє витають,
Поклон оддають, пастыріє грають,
Чудо, чудо повідають.

Рисунок Агнеси Медвецької

Az ég és a föld

Az ég és a föld, az ég és a föld, mostan ünnepelnek,
Angyal és ember, angyal és ember, vígan örvendeznek.
Krisztus született, Isten ember lett,
Angyalok éneklik, királyok tisztelik,
Pásztorok imádva, térd hajtva éneklik,
A nagy csodát hirdetik.

Rajz: Medveczky Ágnes

Krónika

November

14.: A Ruszin Kulturális Egyesület és a FRNÖ **Zenés Folklór Estének** műsorán felléptek a „Ruthenia" Ruszin Folklór Együttes Szlovákiából és a Fővárosi RNÖ gyermek klubjának tagjai.

25-26.: Az Országgyűlés Nemzeti összetartozás bizottsága delegációjának **tagjaként Giricz Vera ruszin nemzetiségi szószóló** kétnapos látogatást tett Kárpátalján, Beregszászon és Huszton. A küldöttség találkozott a kárpátaljai magyar pártok képviselőivel, tájékozódott az önkormányzati választásokról és a magyar érdekképviseleti lehetőségekről, valamint látogatást tett néhány intézményben.

26.: A beregszászi II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola adott helyet **„Az első világháború és a görögkatolikus egyház"** egyháztörténeti konferenciának.

27.: A múcsonyi Kalász László Általános Iskolában került sor az Európai Unió támogatásával és az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával megvalósuló „Nemzetiségi tanulók nevelésének és oktatásának segítése II. szakasz" című pályázati kiírásra benyújtott, **„A ruszin, lengyel, görög nyelvoktatás feltételeinek megteremtése az iskolarendszerű tanítás keretein belül"** című TÁMOP-3.4.1. A-11/1-2012-0004 jelű projektet záró rendezvényre és sajtótájékoztatóra, melynek során beszámoló hangzott el az elvégzett munkáról és bemutatták az elkészült kiadványokat. Az eseményen részt vettek: Giricz Vera, az Országgyűlés ruszin nemzetiségi szószólója, Kramarenko Viktor, az Országos Ruszin Önkormányzat elnöke, Székelyné Varga Mária, a KLIK Kazincbarcikai Tankerület igazgatója, Viszlai Viktor, Múcsony polgármestere, Kovácsné Fóris Krisztina, az iskola igazgató helyettese, a projekt management tagjai, a helyi nemzetiségi önkormányzatok képviselői, az iskola tanárai és tanulói.

27.: A Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Ruszin Nemzetiségi Önkormányzat ünnepélyes keretek között tartotta meg a **közmeghallgatását**.
(A rendezvényről készült cikkünket alább olvashatják).

28.: A Ruszin kultúra és hagyományok címmel rendezvényt tartottak a Zuglói Civil Házban a Zuglói, az Újbudai és a Budapest XVI. kerületi Ruszin Nemzetiségi Önkormányzatok. A műsorban Donets Stepan előadásában xilofonon ruszin népdalok hangzottak el, Holováczkij Dániel és Medvigy Anna ruszin költők verseit szavalták, bemutatásra kerültek ruszin népművészeti tárgyak.

December

06.: A Nyíregyházi RNÖ idén is megtartotta **hagyományos Mikulás-napi rendezvényét**, melynek műsorán a felnövekvő ruszin nemzedék előadásában versek és énekek hangzottak el. Varga Márta elnök beszédében megemlékezett az ünnephez kötődő szokásokról.

11.-13.: Az Országos Ruszin Önkormányzat, a Komlóskai RNÖ és a Komlóskai Község Önkormányzata támogatásával a **Komlóskai Ruszin Nemzetiségi Népdalkör**, melynek vezetője Szemán Andrásné, részt vett az V. Országos Népek Tánca - Népek Zenéje Fesztivál versenyében, és a Harkányi Művelődési Házban megrendezett döntőben ruszin népdalokból álló színvonalas műsorukkal **arany minősítést szereztek**.

12.: A Magyarországi Ruszinok/Rutének Országos Szövetsége, az Országos Ruszin Önkormányzat, a Sárospataki Ruszin Önkormányzat és a Ruszinokért Alapítvány támogatásával a Sárospataki Alapfokú Művészeti Iskola megrendezte a „**Népek karácsonya"** hagyományos adventi műsort.

13.: A Budai Vigadó hangversenytermében, a Magyar Művelődési Intézet rendezésében került sor a **Pro Cultura Minoritatum Hungariae Díj** átadására és az azt követő Nemzetiségi Gálára. Ruszin népdalok előadásával nagy sikert aratott Lékó Stefánia és Vorinka Irén, felkészítőjük Tóthné Pogány Ildikó volt. A kettős zenei kíséretét a Hodinka Duó, Boniszlávszky Attila és Tatyana biztosította. A rendezvény nemzetiségi gasztronómiai bemutatóval végződött, melynek keretein belül a látogatók megismerhették Likovics László által készített ruszin nemzetiségi konyha remekeit.

15.: Áder János köztársasági elnök a már hagyományos adventi ebéden fogadta az Országgyűlés nemzetiségi szószólóit és az országos nemzetiségi önkormányzatok elnökeit. A hazai ruszin közösséget **Giricz Vera** ruszin nemzetiségi szószóló és **Kramarenko Viktor**, az Országos Ruszin Önkormányzat elnöke képviselte.

18.: A Nemzetiségek Napja alkalmából a Pesti Vigadó Dísztermében Balog Zoltán, az EMMI minisztere és Soltész Miklós, az EMMI Egyházi, Nemzetiségi és Civil Társadalmi Kapcsolatokért Felelős államtitkára **átadták a 2015. évi Nemzetiségekért Díjat**.

Boldog Romzsa Tódor püspök és vértanú

Romzsa Tódor György 1911. április 14-én született a Kárpátalján található Nagybocskó községben (Máramaros megye). Édesapja vasúti tisztviselő volt, a görög katolikus vallású család, ahová Tódor kilencedik gyermekként érkezett, szerény körülmények között élt. A huszti reálgimnáziumban megszerzett jeles érettségi (1930) után filozófiai és teológiai tanulmányait a római Pápai Gergely Egyetemen végezte, 1936 karácsonyán itt szentelték pappá. Jelmondata: *„Szeretlek téged, Uram, én erősségem; az Úr az én erősségem és oltalmam.”*

1937 nyarán hazatért, behívták katonai szolgálatra, ősztől pedig Prágában, tiszti iskolán kapott tábori lelkészi kiképzést. 1938 tavaszától a máramarosi Berezova és Alsóbisztra nevű hegyi falvak lelkésze. Szeretett volna visszatérni Rómába, hogy tovább folytassa tanulmányait, de ehelyett újabb katonai szolgálatra kellett bevonulnia, utána pedig visszatért a hegyi falvakba, ahol *„a nép babonás a végtelenségig, milliószor jobban hisz minden butaságban, mint az Egyház dogmáiban”. „Mindenütt igyekszem világosságot gyújtani, de reményemet csak az isteni kegyelembe helyezhetem”* – írta 1938. december 16-i levelében. Munkáját nehezítették a bécsi döntések következtében előállt határmódosítások, amelyek az egyházmegyei irányítást is befolyásolták. 1939 őszén a munkácsi egyházmegye püspöke, Sztojka Sándor kinevezte az ungvári szeminárium lelki vezetőjévé és filozófiatanárává. Kispapjainak lelkiatyja volt a szó legszorosabb értelmében, teológiai tudását szerető bölcsességgel adta át tanítványainak.

1944. szeptember 24-én a munkácsi egyházmegye segédpüspökévé szentelték, így a szovjet hadsereg bevonulásakor már ő volt az egyházmegye vezetője. A katonai megszállást a közigazgatás átszervezése és Kárpátalja területének a Szovjetunióhoz csatolása követte. Ezzel együtt járt, hogy az ortodox egyház erőteljes támadást indított a kárpátaljai (görög) katolikus templomok és papjaik ellen, felszólítva őket, hogy fogadják el a moszkvai ortodox partiarchátus joghatóságát. Erre akarták rávenni Romzsa püspököt is, ő azonban ezt megtagadta, egyházmegyéjének falvait sorra látogatta, személyes hűségével bátorította kitartásra papjait és híveit. A rá nehezedő nyomás egyre súlyosbodott: betiltották az iskolai hitoktatást, feloszlatták az ifjúsági egyesületeket, problémát jelentett az imakönyvek, hittankönyvek hiánya, mindezek mellett nagyon sok papot bebörtönöztek és sok templomot bezártak vagy átadtak az ortodoxoknak. A püspök ilyen körülmények között is jó pásztora volt nyájának: számos emlék maradt nemcsak az általa celebrált liturgikus eseményekről, hanem bensőséges, derűs hangulatú családlátogatásairól is.

1947 októberében a felújított beregszőllősi templom megszentelésére várták a püspököt. Ekkor már tudatában volt annak, hogy hűséges helytállása miatt életét közvetlen veszély fenyegeti. Ennek ellenére úgy döntött, elutazik a templomszentelésre. Az ünnep zavartalanul lezajlott, de a hazafelé vezető úton a püspök lovas kocsijába bele-hajtott egy teherautó, amelynek utasai az ütközés után eszméletvesztésig ütlegelték a sérülteket. Később a munkácsi kórházba szállították a sebesülteket, ahol 1947. november 1-je éjszakáján a lábadozó püspököt megmérgezték.

Tisztelete szinte vértanúhalála napjától megmutatkozott egyházmegyéje hívei és papjai között. Voltak papjai, akik már a munkatáborokban is érte ajánlották fel a Szent Liturgiát, és sok családban az esti közös ima végén felhangzott: *„Tódor püspök vértanú, könyörögj érettünk!”* Papi hagyatékokból, régi imakönyvekből előkerültek az évtizedes imák, amelyekben az egyházmegye papjai bizalommal kérték az Urat, hogy dicsőítse meg a szentté avatással vértanú püspököket. Imádságuk meghallgatásra talált: Romzsa Tódort huszonnyolc görög katolikus vértanú társával együtt 2001. június 27-én avatta boldoggá Szent II. János Pál pápa.

Forrás: http://www.mindszentyalapitvany.hu/

In mermoriam Udvari István

Ez év novemberében telt el 10 év Udvari István, a hazai modern ruszinisztika megalapítójának halála óta. A nyíregyházi professzor, ahogy korának tudósai közül csak kevesen, szakított a szovjet nemzeti egyneműsítés hagyományával és visszatért arra az útra, amelyet a tudomány világában a ruszin kultúrának Hodinka Antal akadémikus, nemzetünk neves fia, Magyarország megbecsült polgára jelölt ki. A halkszavú nyelvész és történész elsőként kezdeményezte a nyíregyházi Bessenyei György Tanárképző Főiskolán a ruszin történelem és modern kultúra tanszék megnyitását, melynek később vezetője lett. Ezzel folytatta azt a tudományos munkát, amit Bonkaló Sándor professzor kezdett meg, aki az 1919. évben a világon elsőként létrehozott egyetemi ruszinisztikai tanszék vezetője volt a Budapesti Egyetemen.

Udvari István a mai magyar-ukrán határ közelében, a szabolcsi Eperjeske faluban született, a debreceni Kossuth Lajos Egyetemen diplomázott szlavisztikából, ahol a tudományos pályafutását is kezdte a bácskai ruszinok kultúrájának tanulmányozásával. László Dezső, az ismert magyar szlavisztikus, a legértékesebb írásbeli ruszin emléknek a "Nyagovai Posztilla" kutatójának vezetésével kezdett el érdeklődni a XVIII. századi írásos emlékek, pontosabban Mária Terézia urbáriumának szövegei iránt, amelyek Európa és a mi ruszin világunknak is a leírásai. A gazdag és minden falura kiterjedő gazdálkodási és népességnyilvántartási adatok, méghozzá olyan dialektusban írva, amelyet az Osztrák-Magyar Monarchia minden szegletében beszéltek a ruszinok, felbecsülhetetlen értéket képviselnek, és amelyek, Udvari István szerint, olyan lehetőségeket rejtenek, amelyek segítségével meg lehet érteni a ruszin nép történelmét, jellemét és jellegét. Éppen ez a kutatás a XVIII. századi ruszinok történelméről és nyelvéről hozta meg a megérdemelt és a legjelentősebb tudományos sikert számára. Tisztelettel adózunk a magyar tudós előtt azért is, mert mondhatni visszaadta a ruszin nép kiváló fiainak, Csopej Lászlónak, Hodinka Antalnak, Sztripszky Hiadornak és mások nevének becsületét, mert próbált visszavezetni bennünket nemzeti létünk útjára, amelyet brutálisan és hosszú évekre tönkretettek a XX. század második felének kommunistái. Udvari István számos publikációja arra készteti a gondolkodó embert, hogy töprengjen el népe sorsán, hogy élessze újra a ruszin nemzeti érzést. Udvari István professzor kutatásai bizonyítják, hogy a ruszinoknak van saját történelmük, és számos éven át képesek voltak békében és egyetértésben élni Közép-Európa más népeivel. A nyíregyházi tudós kutatásaira támaszkodva kijelenthetjük, hogy a ruszinok sajátos, mással össze nem tévesztheto hozzájárulással vettek részt Kárpát-medence társadalmi fejlődésében. A tudomány önmagában, ahogy egy tudós egyéni kutatása is, főleg ha olyan kiterjedt, mint amilyen a magyar Udvari István professzoré, aki a ruszinok nagy barátja és a ruszin közösség hazai és külföldi összetartozásának támogatója volt, segít népünk történelmének megismerésében. A tudósnak köszönhetően jobban értjük múltunkat, képesek vagyunk elemezni a jelen összefüggő folyamatait, ami azt jelenti, hogy kaptunk egy valószínűleg utolsó esélyt nemzetként fennmaradni Európában korunk globális és intenzív változásai közt is, megvalósítani nemzeti érdekeinket Magyarország társadalmi életében.

A Nyíregyházán tevékenykedő magyar professzor olyan értékes eredményeket hagyott ránk a ruszin kultúra kutatása és fejlesztése terén, hogy meggyőződésem, neve örökké megmarad népünk hálás emlékezetében.

*Professzor **Dr. Kapraly Mihály**,*
a Ruszin Tudományos Kutatóintézet igazgatója

Fotó: Kercsa Igor
Fordította: Janger Bt.

Kedves Olvasóink!

Kérjük, hogy adója 1% a Ruszinokért Alapítványnak adományozza!

Adószáma: 18170720-1-42

2015. december 9-én tért örök nyugalomra
Szücs István
a nyugalmazott tisztelebeli főesperes, aki a karácsonyi ünnepek alatt töltötte volna be a 85. életévét

Szücs István 1931. január 11-én született Tekeházán, Nagyszőlősi járásban. A huszti gimnáziumban Dr. Popovics Demeter atya, a görögkatolikus „Alumneum" fiúinternátus igazgatójának irányítása alatt kapta azt a lelki muníciót, amely sok év múlva elvezette az egyház szolgálatához. 1955-ben fejezte be a Lembergi Állatorvosi Főiskolát, majd a Moszkvai Állatorvosi Akadémián folytatta tanulmányait. Már Rahón dolgozott, amikor találkozott Ljahovics Miklós atyával, aki hite és vallása miatt megjárta a GULAG táborait. Szücs István segédkezett az istentiszteleknél, melyeket az atya illegálisan szolgált vasárnap és nagy ünnepeken. 1968-ban Ljahovics atya ajánlására titokban teológiai tanulmányokba kezdett. Igy kezdődött az a majdnem husz éves út, melynek végén 1990. július 26-án az Ilosvai járásbeli Drágabártfalván a Munkácsi Görögkatolikus Egyházmegye püspöke, Szemedi János pappá szentelte Szücs Istvánt. Az első szentmiséjétt Bilkén mutatta be 1990. július 29-én Magyar Pál akkori bilkei parokus manuduktorsága mellett. Papi müködését István atya Mizshirjai (Ökörmező) járás Tyuska falujában kezdte. Később több kárpátaljai faluban működött, majd a Huszti, a Técsői és Rahói esperesi kerületnek esperesévé lett kinevezve. István atya kezdeményezésére és szervezői tehetségének köszönhetően Huszton felépült az új görögkatolikus templom, melyet 2005. augusztus 9-én Sasik Milán püspök szentelt meg Szent István diakonus és első vértanú, valamint Szent Panteleimon (ingyen gyógyító orvos) tiszteletére. Munkásságának megkoronázása a Rómából hozott Istenanya csodatevő "Római Rózsa" ikonja, melyet II. János Pál pápa ajándékozott a Huszton újra működő Mária Kongregációnak.

Boldog nyugalmat és örök emléket!

Fordította: Janger Bt.

Az ORÖ Közgyűlésének rendkívüli határozata

Az Országos Ruszin Önkormányzat megtartotta sorom következő rendes ülését, melynek napirendjén többek közt az ORÖ és Intézményei 2015. évi költségvetésének módosítása, a 2016. év Munkatervének elfogadása szerepelt. Megelégelve Erdős József ORÖ képviselő által az ORÖ ülésein és a ruszin nemzetiségi rendezvényeken tanúsított méltatlan magatartását, több települési és ORÖ képviselő indítványára a Közgyűlés a következő döntést hozta:

92/2015.(XII. 03.) ORÖ közgyűlési határozat

Az Országos Ruszin Önkormányzat közgyűlése elhatárolódik Erdős József képviselő emberi méltóságot sértő magatartásától és felszólítja, hogy haladéktalanul hagyjon fel a valótlan tények terjesztésével és a hazai ruszin közösségre szégyent hozó tevékenységével.

Karácsonyi ráhangolódás és közmeghallgatás.

Miskolc, Megyeháza, 2015. november 27.

A BAZ Megyei Területi Ruszin Önkormányzat karácsony előtti rendezvényén a Megyeháza Díszteremét ismét megtöltötte a megyében és a városban élő ruszinok közössége. Az elnöki köszöntő és a ruszin himnusz eléneklése után bemutatkozott a papi felmenőkkel bíró Telenkó és Dobos muzsikus család. Együtt és külön előadott klasszikus, népi és egyházi énekekkel vette kezdetét ünneplésünk. A szülők és gyermekek közös zenélése megdobogtatta a jelenlévők szívét, és máris közelebb érezhettük magunkat a betlehemi Gyermekhez.

A jelenlévők elismeréssel szóltak az önkormányzat ez évi munkájáról, amelyet Bán Gergelyné Szónoczky Mária, a BAZ Megyei Területi Ruszin Önkormányzat elnöke a 2015. évi beszámolójában ismertetett. A megyében élő, de önkormányzattal nem rendelkező településről érkezők szintén elismeréssel

nyilatkoztak az önkormányzat évi teljesítményéről. Elmondták azt is, hogy örömmel vesznek részt a szervezett programokon, szívesen ünnepelnek együtt a közösséggel. Az önkormányzattal rendelkező közösségek elnökei és képviselői köszönetüket fejezték ki az Elnök Asszonynak az önkormányzati működéshez adott segítségért. Az evangélium üzenetét Szónoczky János Mihály görögkatolikus pap tolmácsolta, prédikációjában a szent csendben születendő gyermek Jézus jelenlétére hívta fel a figyelmet.

A képviselő-testület határozata alapján az önkormányzat a Miskolci Görögkatolikus Általános Iskolának „Betlehemet” ajándékozott, amelyet a tisztelendő atya áldása után Pappné Orosz Klára, az iskola igazgatója vett át. Ezután Bán Mária és Bán Anna első osztályos gyermekek ruszin nyelven karácsonyi énekeket énekeltek.

Az Edelényi Ruszin Nemzetiségi Önkormányzat tagjai karácsonyi színdarabbal köszöntötték az ünnepet, majd segítségükkel két ruszin éneket tanultunk meg. A kis előadás sokak szemébe könnyeket csalt.

Az est zárásaként megtartott tombolahúzásban öten nyerték meg a Magyarországi Ruszin Háziasszonyok Receptjei c. könyvet.

Az ünnepi alkalmon megjelent Kramarenkó Viktor, az Országos Ruszin Önkormányzat elnöke, Giricz Vera ruszin parlamenti szószóló, a megye és Miskolc város önkormányzatának képviselői, a városban élő más nemzetiségi képviselők, valamint a települési nemzetiségi önkormányzatok képviselői is.

Az estét hangulatossá tette a közösség asszonyai által készített és felajánlott, különböző töltelékkel készült lángos, mely annyira elnyerte a jelenlévők tetszését, hogy alig-alig maradt belőle. Az est jó hangulatban, baráti beszélgetéssel zárult.

Szónoczky János Mihály

Szenteste

Az év legörömtelibb ünnepe a Szenteste, Jézus születésének estéje. Ezt a következő népi mondás is alátámasztja: „A Szenteste legyen áldott, a Húsvétról ne is álmodj! Legtöbbször azok a szegények mondják ezt Szenteste kántálás közben, akik minden háznál kapnak valamit ajándékba. Nem kevésbé örülnek a kisgyerekek is, akik az adventi böjt alatt kántálásra készülnek. Egyesek betlehemmel indulnak útnak, a többiek csillaggal vagy csak úgy magukban állnak majd a házak ablakai alá. Az egész adventi böjt alatt gyermeki kántálástól hangos a falu. Amelyik házban egy kis fény pislákol, onnan hallatszik már a betlehemi ének. Az anyák is kántálnak gyermekeikkel együtt, tanítják őket.

Szenteste reggelén a gazdák kimennek az udvarra, és legelőször azt nézik meg, hogy zúzmarásak-e a fák a kertben. Ha igen, ez azt jelenti, hogy jó termést hoznak a fák a következő évben, ha pedig tiszták, csupaszok, nincs rajtuk zúzmara akkor nem várható gazdag termés.

A háziasszony összeszedi a „nyúlbogyókat”, belekeveri a takarmányba és megeteti vele a tyúkokat, hogy olyan sokat tojjanak, mint amennyit a nyúl „bogyózik”. Aztán még reggel kis buktákat süt a kántálóknak.

Nem mindenhol egyformák a kántálási szokások. A nagyborzsavai síkságon a lányok nem mehetnek kántálni, mert úgy tartják, hogy az balszerencsét hoz egész évben. Az Alsó Tiszán a lányok is mehetnek kántálni, de nem léphetnek be a házba elsőnek. Az elsőnek fiúnak kell lennie, aki bottal a kezében jön. A gazda elveszi tőle a botot, bemegy az istállóba és ráüt vele a megellett tehénre, hogy gyorsabban álljon lábra.

Vannak olyan vidékek, ahol közvetlenül ebéd után kezdik a kántálást, hogy a kisgyerekek még világosban végig tudják járni a falut. Legtöbbször azonban napnyugta után indulnak otthonról. Először azok mennek kántálni, akiknek nincs betlehemük vagy csillagjuk. Megállnak az ablak alatt és hangosan így szólnak: „Szabad-e Jézust dicsérni, gazduram?” Erre a házból azt válaszolják: „Igen, igen, szabad!” A kántálás végén jókívánságaikat fejezik ki: „Kívánom nektek, gazduram, hogy az ünnepek békésen, jó egészségben teljenek, a legjobbakat kívánom az újévre, jó egészségnek örvendjen!” A házból ezt válaszolják: „Köszönjük! Isten adjon önnek is jó egészséget!” Ezután buktával, dióval, almával, cukorkával és egyebekkel ajándékozzák meg a kántálókat.

Csillaggal sötétedés után kántálnak. 2-3 fiú viszi a csillagot. Ők nem az ablak alatt, hanem a házban kántálnak. Nekik pénzt szoktak adni. A csillaggal kántálók után a betlehemesek jönnek. Betlehemmel már több fiú jár. A szokások különbözőek. Királyháza környékén például a betlehemmel együtt jön két angyal karddal és szárnyakkal, két pásztor, egy öregember, valahol öregasszony is, vagy egy cigány és egy cigányasszony, ketten viszik a betlehemet, az egyik pedig a kisdedet ringatja a jászolyban. A pásztoroknak és az öregembernek vastag bot van a kezében, szögekre húzott vaskarikákkal a végén, hogy csörömpöljenek. Az ilyen betlehemes kántálás nem más, mint egy kis misztériumjáték, amelyben a szereplők úgy játszanak, mint egy színjátékban. A játék befejezése után a kántálók igyekeznek vicceikkel jó kedvre deríteni a háziakat. Ez az öreg feladata. Az öreg így szól a kántálókhoz: „Hallottátok-e fiaim a nagy újságot?” A többiek kérdezik: „Milyen újságot, öreg?” Öreg: „A (mond egy idegen falunevet) faluban a lányok kisebesedtek”. A többiek: „ És miért, öreg?” Öreg: „Mert piszokba léptek!” És más hasonló vicces dolgokat mondanak.

Vacsorára a háziasszony sok böjtös ételt készít, például: szárított gombát, száraz babot, aszalványokat (aszalt almát, körtét, szilvát), sütőtököt és más hasonlókat.

Vacsora után a nagyfiúk és a fiatalemberek elindulnak kántálni. Éjfélkor mindenki a templomba megy éjféli misére. Ilyenkor – húsvét kivételével – vannak legtöbben a templomban.

Ha még valaki nem fejezte be a kántálást Szenteste, bepótolhatja azt a háromnapos ünnep alatt.

A szenteste, Jézus születésének ünnepe és a karácsony nemcsak a különböző népszokások miatt a legörömtelibb ünnep, hanem történelmi jelentősége miatt is. Mert két, egymástól teljesen különböző korszakot választ el: a sötétség és a világosság korszakát.

Chvorosztnik P. *(Negyilyá, 1942. január 4.)*
Fordította: Janger Bt.

Karácsonyi énekek

Az ég és a föld

Az ég és a föld, az ég és a föld, mostan ünnepelnek,
Angyal és ember, angyal és ember, vígan örvendeznek.
Krisztus született, Isten ember lett,
Angyalok éneklik, királyok tisztelik,
Pásztorok imádva, térd hajtva éneklik,
A nagy csodát hirdetik.
Kis Betlehemben, kis Betlehemben
nagy vigadalom ma,
Mert Isten fiát, mert Isten fiát szülte a Szűzanya,
Krisztus született, Isten ember lett,
Angyalok éneklik, királyok tisztelik,
Pásztorok imádva, térd hajtva éneklik,
A nagy csodát hirdetik.

Isten igéje, Isten igéje testet vett magára,
A sötétséget, a sötétséget elűzte sugara,
Krisztus született, Isten ember lett,
Angyalok éneklik, királyok tisztelik,
Pásztorok imádva, térd hajtva éneklik,
A nagy csodát hirdetik.

Ég királyának, ég királyának angyalok szolgálnak,
És örvendeznek, és örvendeznek szent akaratának,
Krisztus született, Isten ember lett,
Angyalok éneklik, királyok tisztelik,
Pásztorok imádva, térd hajtva éneklik,
A nagy csodát hirdetik.

Csodának csodája

Csodának csodája:
A szűz fiat szült ma,
Betlehemben szegény helyen
A boldog Mária.

Nem királyi lakban,
Tiszta istállóban,
Bölcsője a barmok között
Kicsiny jászolban van.

Ott szüli, neveli,
A helyét nem leli,
Mint legszentebb szűzi anya,
Istennek neveli.

Karjain hordozza,
Énekkel altatja,
Mindenható teremtőként,
Uraként imádja.

Aludj fiam, szentem,
Mindig is légy vélem,
Hisz egyetlen szűz anyáddá
Választottál engem.

Te elérhetetlen,
Megfoghatatlan Isten,
Pihenj hosszan, édesdeden,
S növekedj békében!

A te születésed, Krisztus!

A te születésed, Krisztus Istenünk,
Földerítette a világnak az istenismeret világosságát,
Mert csillagimádó bölcseket a csillag megtanítá,
Hogy téged, mint az igazság Napját,
Leborulva imádjanak,
És mint a magasságbeli Napkeletet tiszteljenek:
Uram, dicsőség néked!

Ünnepi köszöntő

Az Országos Ruszin Önkormányzat, az Országgyűlés ruszin nemzetiségi szószólója, a Magyarországi Ruszinok/Rutének Országos Szövetsége, a Ruszin Kulturális Egyesület, a Kárpátokért Régió Kultúráért Közhasznú Egyesület áldott karácsonyi ünnepeket és boldog új esztendőt kíván a Magyarországon és a határain kívül élő ruszin nemzetiségi közösségeknek, a hazai ruszin nemzetiségi önkormányzatok és társadalmi szervezetek tagjainak, a nemzetközi ruszin média dolgozóinak és a ruszin kultúra művelőinek, közösségünk híveinek és lelki pásztorainak.

Az Úr imája

Mi Atyánk, ki a menyekben vagy, szenteltessék meg a te neved! Jöjjön el a te akaratod, mint a mennyben, úgy a földön is! Mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma, és bocsásd meg a mi vétkeinket, amint mi is megbocsátunk az ellenünk vétőknek! És ne vigyél minket a kísértésbe, de szabadíts meg a gonosztól! Ámen.

Az apostoli hitvallás

Hiszek egy Istenben, mindenható Atyában, menynek és földnek, minden látható és láthatatlan dolognak teremtőjében. Ás az egy Úrban, Krisztus Jézusban, Isten egyszülött Fiában, ki az Atyától öröktől fogva született, világosság világosságtól, igaz Isten igaz Istentől, aki született és nem teremtetett, ki az Atyával egyvalóságú, ki által mindenek lettek. Aki miérettünk ás a mi üdvösségünkért mennyből alászállott és megtestesült a Szentlélektől és Szűz Máriától, és emberré lett. És megfeszíttetett miérettünk Poncius Pilátus alatt, és szenvedett és eltemettetett és feltámadott harmadnapon az Írások szerint. És fölment a mennyekbe és ül az Atyának jobbján, és ismét eljövend dicsőséggel ítélni eleveneket és holtakat, és az ő országának nem lesz vége. És a Szentlélekben, Urunkban és Elevenítőnkben, ki az Atyával és Fiúval együtt imádtatik és dicsőíttetik, ki szólott a próféták által. Hiszek egy, szent, katolikus és apostoli Anyaszentegyházban. Vallok egy keresztséget a bűnök bocsánatára. Várom a holtak föltámadását és a jövendő örök életet. Ámen.

Pápai himnusz

Hol Szent Péter sírba téve, és Rómának dobog szíve,

Ezrek ajkán, ezer nyelven hő ima zeng édesdeden:

Tartsd meg Isten, Szentatyánkat, Krisztusnak helytartóját!

Éljen soká!

Éljen soká! Éljen soká! Éljen soká, számos éven át!

Egészségben, békességben, éljen soká, számos évet át!

Выдає Вседержавноє Русинськоє Самосправованя Kiadja az Országos Ruszin Önkormányzat
Отвічателный выдаватель: Віктор Крамаренко Felelős kiadó: Kramarenko Viktor
Члены редакциї: Віра Ґіріц – отвічателный редактор, Янош Мигаль Соноцкі - главный редактор, Андрій Манайло - умілськый редактор, Ірина Скіба - секретарь
A szerkesztőbizottság tagjai: Giricz Vera - felelős szerkesztő, Szónoczky János Mihály - főszerkesztő, Manajló András - művészeti szerkesztő, Szkiba Irén - szerkesztőségi titkár
A szerkesztőség elérhetőségei: Cím: 1147 Budapest, Gyarmat u. 85/b. Tel./Fax: (06-1) 468-2636 http://ruszin.com E-mail: ruszin.onkormanyzat@gmail.com **ISSN: 1785-1149** Kivitelezési munkálatok: AMG experts Bt. A lapban megjelent cikkek felhasználása kizárólag a „Ruszin Világ”-ra való hivatkozással lehetséges.